

czwartek, 02.03.2023

Instrukcja Redemptionis Sacramentum [2004.03.25]

KONGREGACJA DS. KULTU BOŻEGO I DYSCYPLINY SAKRAMENTÓW

INSTRUKCJA „REDEMPTIONIS SACRAMENTUM”

O TYM, CO NALEŻY ZACHOWYWAĆ,

A CZEGO UNIKAĆ W ZWIĄZKU Z NAJŚWIĘTSZĄ EUCHARYSTIĄ

WSTĘP

Sakrament Odkupienia¹ Matka Kościół z silną wiarą rozpoznaje w Najświętszej Eucharystii i z radością przyjmuje, celebruje oraz czci z uwielbieniem, głosząc śmierć Jezusa Chrystusa i wyznając Jego zmartwychwstanie, dopóki nie przyjdzie w chwale², aby jako Pan i niezwykły Władca, wiekuisty Kapłan i Król wszechświata przekazać królestwo prawdy i życia nieskończonemu majestatowi wszechmogącego Ojca³. Nauka Kościoła o Najświętszej Eucharystii, w której zawiera się całe duchowe dobro Kościoła, a mianowicie sam Chrystus, nasza Pascha⁴, będącej źródłem i szczytem całego życia chrześcijańskiego⁵, i której przyczynowe działanie jest dyskretnie obecne u samych początków Kościoła⁶, ze staranną troską i wielką powagą została wyłożona na przestrzeni wieków w dokumentach soborów i papieży. Ostatnio zaś w encyklice *Ecclesia de Eucharistia* papież Jan Paweł II ponownie wyjaśnił podstawowe i ważne zasady w tej sprawie, uwzględniając okoliczności Kościoła obecnej epoki⁷.

Aby Kościół również dzisiaj należycie zachował tak wielką tajemnicę, zwłaszcza w celebracji świętej liturgii, Ojciec Święty polecił tejże Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów⁸, by po konsultacji z Kongregacją Nauki Wiary przygotowała tę Instrukcję, w której omówione będą niektóre kwestie dyscyplinarne związane z sakramentem Eucharystii. Stąd to, co przedstawiono w tej Instrukcji, winno być odczytywane jako kontynuacja wspomnianej encykliki *Ecclesia de Eucharistia*.

W Instrukcji tej jednak nie chodzi bynajmniej o opracowanie całości norm związanych z Najświętszą Eucharystią, ale raczej o przypomnienie, z myślą o głębszym wzmocnieniu wartości norm liturgicznych⁹, pewnych podstawowych zasad, które są już zawarte w wypowiedziach lub postanowieniach wciąż obowiązujących, oraz o wprowadzenie niektórych przepisów, aby dzięki nim te wcześniejsze były wyjaśnione i uzupełnione, jak również o przedstawienie ich biskupom, a także prezbiterom i diakonom oraz wszystkim wiernym świeckim, by każdy odpowiednio do swoich powinności i możliwości, wprowadził je w życie.

Należy rozumieć, że normy, które są zawarte w obecnej Instrukcji, odnoszą się do liturgii w obrządku rzymskim, oraz po dokonaniu

koniecznych zmian, w pozostałych prawnie uznanych obrządkach Kościoła łacińskiego. „Niewątpliwie reforma liturgiczna Soboru w znacznym stopniu przyczyniła się do bardziej świadomego, czynnego i owocniejszego uczestnictwa wiernych w Najświętszej Ofierze ołtarza”¹⁰. Jednak „nie brakuje też i cieni”¹¹. Toteż nie mogą być przemilczane nadużycia, nawet najpoważniejsze, przeciwko naturze liturgii i sakramentów oraz tradycji i władzy Kościoła, które w naszych czasach nierzadko, w tym czy innym środowisku kościelnym, obniżają poziom celebracji liturgicznych. W niektórych miejscach popełnianie nadużyć w sprawach liturgii stało się jakby zwyczajem, co oczywiście nie może być akceptowane i powinno zniknąć. Zachowywanie norm wypływających z władzy Kościoła domaga się zgodności myśli i słowa, zewnętrznego działania i skupienia serca. Zachowywanie norm jedynie zewnętrzne byłoby przeciwne, co jest oczywiste, istocie świętej liturgii, w której Chrystus Pan pragnie zgromadzić swój Kościół, aby stał się z Nim „jednym ciałem i jedną duszą”¹². Dlatego działanie zewnętrzne winno być oświecone wiarą i miłością, które jednoczą nas z Chrystusem i wzajemnie z sobą oraz rodzą miłosierdzie wobec ubogich i opuszczonych. Słowa zaś i udoskonalana przez wieki dokładna wymowa obrzędu liturgicznego są wyrazami uczuć Chrystusa i uczą nas odczuwać, tak jak On sam¹³; uzgadniając z tymi słowami naszą myśl, wnosimy serca do Pana. Wszystko, o czym mówi się w tej Instrukcji, ma na celu doprowadzenie do owej zgodności naszych uczuć z uczuciami Chrystusa, wyrażonymi w słowach i obrzędach liturgii. Nadużycia te bowiem „powodują zaciemnianie prawidłowej wiary i nauczania katolickiego odnośnie do tego przedziwnego Sakramentu”¹⁴. Wskutek tego powstają również trudności, z powodu których „wierni nie mogą w pewien sposób ponownie przeżywać doświadczenia dwóch uczniów z Emaus: >Otworzyły się im oczy i poznali Go¹⁵. Gdyż w obliczu potęgi i bóstwa Boga oraz blasku Jego dobroci, ukazanej szczególnie w sakramencie Eucharystii, wypada, aby wszyscy wierni mieli i rozwijali ową zdolność wystawiania majestatu Boga, jaką otrzymali poprzez zbawczą mękę Jednorodzonego Syna.¹⁷ Przyczyna nadużyć nierzadko tkwi w fałszywym poczuciu wolności. Bóg jednak udziela nam w Chrystusie nie tej pozornej wolności, abyśmy przy jej użyciu czynili to, co chcemy, lecz wolności, dzięki której możemy czynić to, co jest godne i sprawiedliwe¹⁸. Odnosi się to bowiem nie tylko do przykazań pochodzących bezpośrednio od Boga, lecz również, po stosownej ocenie wewnętrznej wartości każdej normy, do przepisów ogłoszonych przez Kościół. Dlatego wszyscy powinni dostosować się do rozporządzeń ustanowionych przez prawowitą władzę kościelną. Z wielkim smutkiem należy następnie odnotować, że „tu i ówdzie inicjatywy ekumeniczne, choć nie pozbawione dobrych intencji, stosują praktyki eucharystyczne niezgodne z dyscypliną, w jakiej Kościół wyraża swoją wiarę”. A jednak dar Eucharystii „jest zbyt wielki, ażeby można było tolerować dwuznaczności i umniejszenia”. Stąd wypada pewne rzeczy skorygować i dokładniej określić, aby również w tej dziedzinie „Eucharystia nadal jaśniała pełnym blaskiem całej swojej tajemnicy”¹⁹. Nadużycia wreszcie częściej wynikają z ignorancji, ponieważ zazwyczaj odrzuca się to, czego głębszy sens bardzo mało się pojmuje i nie rozpoznaje historyczności. Albowiem całkowicie „z natchnienia i ducha samego Pisma świętego powstały prośby, modlitwy i pieśni liturgiczne, z niego też swoje znaczenie biorą czynności i znaki”²⁰. Co do znaków widzialnych, „jakimi posługuje się święta liturgia na oznaczenie niewidzialnych rzeczywistości Bożych, zostały one wybrane przez Chrystusa lub przez Kościół”²¹. Wreszcie struktury i formy świętych celebracji, zgodnie z tradycją każdego obrzędu, tak Wschodu, jak i Zachodu, zgadzają się z Kościołem powszechnym również co do zwyczajów powszechnie przyjmowanych przez apostołską i nieprzerwaną tradycję²², jakie Kościół ma obowiązek wiernie i starannie przekazać przyszłym pokoleniom. Tego wszystkiego mądrze strzegą i chronią przepisy liturgiczne. Sam Kościół nie ma władzy nad tym, co zostało ustanowione przez Chrystusa i co stanowi nie podlegającą zmianom część liturgii²³. Gdyby natomiast został zniszczony związek, jaki sakramenty mają z samym Chrystusem, który je ustanowił, i z wydarzeniami, które poprzedziły założenie Kościoła²⁴, w niczym nie pomogłoby to wiernym, owszem, poważnie by im zaszkodziło. Święta bowiem liturgia jak najściślej łączy się z podstawami wiary²⁵, stąd użycie tekstów i obrzędów nie zatwierdzonych prowadzi do tego, że owa konieczna więź między *lex orandi* a *lex credendi* albo zostaje pomniejszona, albo zanika²⁶. Tajemnica Eucharystii jest zbyt wielka, „ażeby ktoś

mógł pozwolić sobie na traktowanie jej wedle własnej oceny, która nie szanowałaby jej świętego charakteru i jej wymiaru powszechnego²⁷. Przeciwnie, kto tak postępuje, pobłażając swojemu sposobowi myślenia, szkodzi, chociażby był kapłanem, prawdziwej jedności obrządku rzymskiego, która winna być gorliwie zachowywana²⁸, oraz podejmuje czynności, które w żaden sposób nie odpowiadają na głód i pragnienie Boga żywego, jakich doświadczają ludzie naszych czasów; nie służy też autentycznemu zaangażowaniu duszpasterskiemu ani słusznej odnowie liturgicznej, lecz raczej pozbawia wiernych ich dziedzictwa i tradycji ojców. Samowolne bowiem działania nie wspierają prawdziwej odnowy²⁹, lecz szkodzą słusznemu prawu wiernych do czynności liturgicznej zgodnej z tą tradycją i dyscypliną, która jest wyrazem życia Kościoła. Wprowadzają wreszcie pewne deformacje i niezgodności do samej celebracji Eucharystii, która doskonale i ze swojej natury prowadzi do tego, aby objawiała się i w cudowny sposób realizowała wspólnota Boskiego życia i jedność ludu Bożego³⁰. Stąd pojawiają się w następstwie: niepewność co do nauki Kościoła, wątpliwość i zgorzenie ludu Bożego oraz, w sposób prawie nieunikniony, gwałtowne sprzeciwy, a wszystko to, w naszych czasach, gdzie często życie chrześcijańskie również z powodu naporu „sekularyzacji” staje się niezwykle trudne, zasmuca i wprowadza duże zamieszanie wśród wielu wiernych³¹. Wszyscy wierni mają prawo do prawdziwej liturgii, a w sposób szczególny do celebracji Mszy św., która winna być taka, jaką chciał i ustanowił Kościół, tak jak określają przepisy w księgach liturgicznych oraz w innych normach i aktach prawnych. Podobnie lud katolicki ma prawo, aby Ofiara Mszy św. była celebrowana w sposób niezmieniony, zgodny z całym nauczaniem Magisterium Kościoła. Wspólnota katolicka ma wreszcie prawo do celebracji dla niej Ofiary Mszy św. w taki sposób, aby prawdziwie ukazywała sakrament jedności, czyli z wykluczeniem uchybień i wszelkich gestów, które mogłyby zrodzić w Kościele podziały i stronnictwa³². Wszystkie normy i zachęty przedstawione w tej Instrukcji łączą się, aczkolwiek na różne sposoby, z posłannictwem Kościoła, do którego należy czuwanie nad prawidłowym i godnym celebrowaniem tej Wielkiej Tajemnicy. Ostatni rozdział tej Instrukcji omawia różne związki, jakie zachodzą między poszczególnymi normami całego prawa kościelnego i prawem najwyższym, jakim jest troska o zbawienie dusz³³.

PRZYPIS

1 Por. MISSALE ROMANUM, ex decreto sacrosancti Oecumenici Concilii Vaticani II instauratum, auctoritate Pauli Pp. VI promulgatum, Ioannis Pauli Pp. II cura recognitum, editio typica tertia, 20 aprilis 2000, Typis Vaticanis, 2002, Missa votiva de Dei misericordia, oratio super oblata, s. 1159.

2 Por. 1 Kor 11, 26; MISSALE ROMANUM, Prex Eucharistica, acclamatio post consecrationem, s. 576; JAN PAWEŁ II, Enc. Ecclesia de Eucharistia, 17 kwietnia 2003, nry 5, 11, 14, 18: AAS 95 (2003) 436, 440-441, 442, 445.

3 Por. Iz 10, 33; 51, 22; MISSALE ROMANUM, In sollemnitate Domini nostri Iesu Christi, universorum Regis, Praefatio, s. 499.

4 Por. 1 Kor 5, 7; DP nr 5; JAN PAWEŁ II, Adh. apost. Ecclesia in Europa, 28 czerwca 2003, nr 75: AAS 95 (2003) 649-719, tu 693.

5 Por. KK nr 11.

6 Por. JAN PAWEŁ II, Enc. Ecclesia de Eucharistia, 17 kwietnia 2003, nr 21: AAS 95 (2003) 447.

7 Por. tamże: AAS 95 (2003) 433-475.

8 Por. tamże, nr 52: AAS 95 (2003) 468.

9 Por. tamże.

10 Tamże, nr 10: AAS 95 (2003) 439.

11 Tamże; por. JAN PAWEŁ II, List apost. Vicesimus quintus annus, 4 grudnia 1988, nry 12-13: AAS 81 (1989) 909-910; por. także KL

nr 48.

12 MISSALE ROMANUM, Prex Eucharistica III, s. 588; por. 1 Kor 12, 12-13; Ef 4, 4.

13 Por. Flp 2, 5.

14 JAN PAWEŁ II, Enc. Ecclesia de Eucharistia, nr 10: AAS 95 (2003) 439.

15 Tamże, nr 6: AAS 95 (2003) 437; por. Łk 24, 31.

16 Por. Rz 1, 20.

17 Por. MISSALE ROMANUM, Praefatio I de Passione Domini, s. 528.

18 Por. JAN PAWEŁ II, Enc. Veritatis splendor, 6 sierpnia 1993, nr 35: AAS 85 (1993) 1161-1162; Homilia wygłoszona w Camden Yards 9 października 1995, nr 7, w: Insegnamenti di Giovanni Paolo II, XVII, 2 (1995), Libreria Editrice Vaticana 1998, s. 788.

19 Por. JAN PAWEŁ II, Enc. Ecclesia de Eucharistia, nr 10: AAS 95 (2003) 439.

20 KL nr 24; por. KONGR. DS. KULTU BOŻEGO I DYSC. SAKRAM., Instr. Varietates legitimae, 25 stycznia 1994, nry 19 i 23: AAS 87 (1995) 295-296, 297.

21 Por. KL nr 33.

22 Por. ŚW. IRENEUSZ, Adversus haereses, III, 2: Sch, 211, 24-31; ŚW. AUGUSTYN, Epistula ad Ianuarium, 54, I: PL 33, 200: >Illa autem quae non scripta, sed tradita custodimus, quae quidem toto terrarum orbe servantur, datur intellegi vel ab ipsis Apostolis, vel plenariis conciliis, quorum est in Ecclesia saluberrima auctoritas, commendata atque statuta retineri<; JAN PAWEŁ II, Enc. Redemptoris missio, 7 grudnia 1990, nry 53-54: AAS 83 (1991) 300-302; KONGR. NAUKI WIARY, List do biskupów Kościoła katolickiego o niektórych aspektach Kościoła pojętego jako komunია Communionis notio, 28 maja 1992, nry 7-10: AAS 85 (1993) 842-844 >tekst polski W trosce o pełnię wiary. Dokumenty Kongregacji Nauki Wiary 1966-1994, Tarnów 1995, s. 390-401<; KONGR. DS. KULTU BOŻEGO I DYSC. SAKRAM., Instr. Varietates legitimae, nr 26: AAS 87 (1995) 298-299.

23 Por. KL nr 21.

24 Por. PIUS XII, Konst. apost. Sacramentum Ordinis, 30 listopada 1947: AAS 40 (1948) 5; KONGR. NAUKI WIARY, Dekl. Inter insigniores, 15 października 1976, część IV: AAS 69 (1977) 107-108; KONGR. DS. KULTU BOŻEGO I DYSC. SAKRAM., Instr. Varietates legitimae, nr 25: AAS 87 (1995) 298.

25 Por. PIUS XII, Enc. Mediator Dei, 20 listopada 1947: AAS 39 (1947) 540.

26 Por. ŚW. KONGR. DS. SAKRAM. I KULTU BOŻEGO, Instr. Inaestimabile donum, 3 kwietnia 1980: AAS 72 (1980) 333.

27 JAN PAWEŁ II, Enc. Ecclesia de Eucharistia, nr 52: AAS 95 (2003) 468.

28 Por. KL nry 4, 38; DKW nry 1, 2, 6; PAWEŁ VI, Konst. apost. Missale Romanum: AAS 61 (1969) 217-222; MSZAŁ RZYMSKI, Ogólne wprowadzenie, nr 399; KONGR. DS. KULTU BOŻEGO I DYSC. SAKRAM., Instr. Liturgiam authenticam, 28 marca 2001, nr 4: AAS 93 (2001) 685-726, tu 686.

29 Por. JAN PAWEŁ II, Adh. apost. Ecclesia in Europa, nr 72: AAS 95 (2003) 692.

30 Por. JAN PAWEŁ II, Enc. Ecclesia de Eucharistia, nr 23: AAS 95 (2003) 448-449; ŚW. KONGR. OBRZĘDÓW, Instr. Eucharisticum mysterium, 25 maja 1967, nr 6: AAS 59 (1967) 545.

31 Por. ŚW. KONGR. DS. SAKRAM. I KULTU BOŻEGO, Instr. Inaestimabile donum: AAS 72 (1980) 332-333.

32 Por. 1 Kor 11, 17-34 ; JAN PAWEŁ II, Enc. Ecclesia de Eucharistia, nr 52: AAS 95 (2003) 467-468.

Oryginał dostępny -> TUTAJ

